

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. 070-11.98.43

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

JULI/AUG. 1960
9e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Congres 1961	Blz. 109
"De Ark"	" 109
Steunfonds Praktisch Humanisme	" 109
Excursie Kamerleden	" 109
"Het Woord van de Week"	" 109
Buitenlandse contacten	" 109

HUMANITAS

Rolot	" 110
Benoemingen	" 110
Regionale bijeenkomstenserie voor reclasseringsmedewerkers	" 110
Ledental der vereniging	" 110
Collecte	" 110
Bejaardenzorg	" 110
Pensioenregeling voor gezinsverzorgers	" 110
Najaarsconferentie	" 111
Nieuwe afdeling	" 111
De Statuten van Humanitas	" 111
Uitbreiding Kinderhuis Ellinchem	" 111

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Pinksterkamp	" 111
Landelijk weekend "Verdraagzaamheid"	" 112
Werkgroep Leeuwarden	" 112

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Kampen	" 112

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

Naamsverandering	" 112
Eerstejaarslezingen	" 112

HUMANISTISCH THUISFRONT

Opening nieuw Vormingscentrum te Driebergen	" 112/113
Jaarverslag Thuisfront	" 113

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

"Vernieuwing"	" 113/114
Ledental	" 114

RADIO-LEZINGEN

Lezingen in de maanden juli en augustus voor de VARA	Blz. 114
Lezing voor de AVRO	" 114

HUMANISTISCHE LITERATUUR

" 114

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

" 114/115/
116

INTERNATIONAAL NIEUWS

Amerika	" 116
India	" 116
Verenigd Koninkrijk	" 116/117

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.

Verslagen opening Vormingscentrum Thuisfront	" 117

Artikelen over het Humanisme (Het Hollands Weekblad)	" 117

Ds. Landsman stelt vraag aan Humanistisch Verbond (De Haagse Courant)	" 117/118

Ds. Ruitenbergh over houding Humanistisch Verbond bij Volkstelling (Het Vrije Volk)	" 118/119

Het Humanisme in opmars (De Nieuwe Drentse Courant)	" 119/120

De Nieuwe Limburger over Humanitas en Humanisme	" 120/121/ 122

Ds. Koerselman over Humanisme (Rijn en Gouwe)	" 122

Humanistische Rubriek in het Rotterdams Parool	" 122

HUMANISTISCH VERBOND

Congres 1961.

Het congres van het Verbond zal in 1961 in Zwolle gehouden worden en wel op 15 en 16 april. Besprekingen zijn aan de gang om hiervoor de Stads-schouwburg te huren, die vorig jaar geheel gemoderniseerd en vergroot werd.

"De Ark".

Het ligt in de bedoeling het vakantie- en conferentie-oord "De Ark" te Nunspeet meer dan tot nu toe het geval was in de herfst en de winter te gebruiken voor het houden van een serie conferenties. Plannen hiervoor worden uitgewerkt.

Steunfonds Praktisch Humanisme.

De Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme, welke werd opgericht om het Verbond aan de noodzakelijke middelen tot uitbreiding van het werk van de geestelijke verzorging te helpen, heeft in 1960 reeds belangrijke resultaten geboekt. Op 1 juni was een bedrag van ruim f.20.000.-- ontvangen, ruim f.6.000.-- meer dan in dezelfde periode van 1959. Voor wie het nog niet weet, het gironummer is 6168, Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme te Amersfoort.

Excursie Kamerleden.

Aan de fracties der verschillende politieke partijen in de 2e Kamer zijn uitnodigingen verzonden voor een te houden excursie, eind september, teneinde kennis te nemen van de werkzaamheden der humanistische organisaties.

"Het Woord van de Week".

Het orgaan van de Humanistische Luisterkring, waarin de radiotoespraken afgedrukt worden, heeft thans meer dan 4200 abonné's. September 1958 bedroeg dit aantal 1200.

Buitenlandse contacten.

Ter gelegenheid van de jaarlijkse vergadering van het Dagelijks Bestuur van de Humanistische Internationale waren een aantal buitenlandse gasten, waaronder Amerikanen, Engelsen, Noren en een lid uit Nigeria de gasten van het Verbond. Zij maakten van de gelegenheid gebruik enkele humanistische instellingen te bezoeken, waaronder het A.H.Gerhard-huis te Amsterdam, het tehuis voor bejaarden en het nieuwe tehuis voor militairen in 't Harde.

Eind juli komen enkele Duitse humanisten naar Nederland om kennis te nemen van de werkzaamheden van de humanistische beweging hier en tevens het bezoek van een grotere groep in november voor te bereiden.

In september worden op een conferentie van het gewest Zeeland in Hedenesse (Z.Vl.) een aantal Belgen verwacht.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Rolot.

De Rolotloterij, die men ten behoeve van het werk van Humanitas heeft georganiseerd, mag zich in een alleszins bevredigende belangstelling verheugen. De baten, die de eerste vier weken hebben opgeleverd, hebben reeds de opbrengst van de twee laatste jaarlijkse rebus-acties ver overtroffen. Uiteraard kan pas aan het eind van de periode van 20 weken met zekerheid worden gezegd hoe groot het succes zal zijn, maar op het ogenblik kan Humanitas zeer zeker tevreden zijn.

Benoemingen.

Tot maatschappelijk werkster, belast met bijzonder gezinswerk bij de afdeling Rotterdam is benoemd Mevrouw H.A.M. Reinacher-Welgraven, als opvolgster van Mej. I. Beuker. Mejuffrouw T. van Houwelingen werd in de afdeling Amsterdam belast met de leiding van de bejaardenverzorging.

Regionale bijeenkomstenserie voor reclasserings-medewerkers.

Een verslag van de belangrijkste besprekingsresultaten van de in deze bladen reeds vroeger aangekondigde bijeenkomstenreeks voor vrijwillige medewerkers der reclassering zal in het augustusnummer van Humanitas worden opgenomen.

Ledental der vereniging.

Het ledental van Humanitas was in het begin van 1960 gestegen tot 13.800, zodat men hoopt in 1961 de 14.000 grens te overschrijden.

Collecte.

De collecte van de afdeling Amsterdam op 18 juni jl. heeft ongeveer f.3.000.-- opgebracht.

Bejaardenzorg.

De afdeling Amsterdam van Humanitas heeft aan haar afdeling gezinsverzorging een nieuw onderdeel met een nieuwe taak toegevoegd: een dienst voor bejaardenverzorgsters onder leiding van de maatschappelijk werkster, Mej. I. van Houwelingen. Ongeveer elf dames zijn voor dit werk ingeschakeld en men verwacht, dat dit werk zich uit zal breiden.

Pensioenregeling voor gezinsverzorgsters.

Na een lange tijd van voorbereiding is bij de vereniging Humanitas een pensioenregeling voor gezinsverzorgsters en gezinshelpsters tot stand gekomen, zodat nu voor alle categorieën werknemers bij de vereniging een oude-dagvoorziening is getroffen.

Najaarsconferentie.

De datum voor de najaarsconferentie voor bestuursleden van gewestelijke centra bij Humanitas (zie de aankondiging in het juninummer) is vastgesteld op 19 november 1960.

Nieuwe afdeling.

In Zwijndrecht is een afdeling van Humanitas opgericht. Van de aanvang af wordt in deze afdeling een hulpverleningssprekkuur gehouden door een maatschappelijk werkster (Mevrouw E. Otten-Oord, en wel op donderdagavond van 8 - 9 uur. De afdeling hoopt spoedig een sectie gezinsverzorging te kunnen installeren. Tot zolang geeft de afdeling Dordrecht daadwerkelijke steun.

De Statuten van Humanitas.

De Statuten van Humanitas zijn nu in druk verschenen. Een boekje, inhoudende volledige statuten is voor 20 cent op het Centraal Bureau, J.W. Brouwersstraat 16 te Amsterdam verkrijgbaar.

Uitbreiding Kinderhuis Ellinchem.

Ellinchem gaat zich uitbreiden. Het Vrije Volk (Arnhem) van 25 juni schreef daarover het volgende:

" Het kinderhuis Ellinchem te Ellecom gaat zich uitbreiden.
"De opnamecapaciteit is al geruime tijd te klein; in verband
"daarmede heeft de Stichting Kindertehuizen van Humanitas, die
"het huis beheert, het pand Binnenweg 69 aangekocht en ook al
"een voorlopig koopcontract gesloten voor de aankoop van het
"pand Zutphensestraatweg 36. Het is de bedoeling, dat het pand
"aan de Binnenweg als dependance zal worden ingericht en geschikt
"gemaakt voor opname van 13 kinderen. Het andere pand zal ge-
"schikt gemaakt worden voor dienstwoning.

" De kosten van een en ander zijn als volgt begroot:

"restauratie en verbouwing Ellinchem	f. 70.000.--
"aankoop, verbouwing en inrichting Binnenweg	" 60.000.--
"aankoop en bijkomende kosten Zutphensestraatweg	" 36.288.50
	f.166.288.50

" Het bestuur zal van het Rijk een bouwsubsidie krijgen van
"f.110.000.--. Het resterende bedrag ad f. 56.000.-- kan het lenen
"als een derde de aflossing en de rentebetaling van die lening wil
"garanderen. Het bestuur heeft de gemeente Rhenen verzocht die garan-
"tie te verstrekken en B. en W. hebben een desbetreffend voorstel
"gedaan aan de Raad."

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Pinksterkamp.

Op 4, 5 en 6 juni heeft de HJG op kasteel Loevestein nabij Gorinchem haar jaarlijks Pinksterkamp gehouden. Het aantal deelnemers bedroeg ongeveer 60.

Landelijk weekend "Verdraagzaamheid".

In aansluiting bij het verschijnen van de syllabus "Verdraagzaamheid" en de daarop gevolgde discussies in de gemeenschappen zal op 17 en 18 september a.s., vermoedelijk te Rotterdam, een landelijk weekend worden gehouden, waarop zowel de syllabus als de toepassing van de daarin neergelegde ideeën op een praktisch probleem (i.c. onze houding ten opzichte van de Duitsers) aan de orde zullen komen.

Werkgroep Leeuwarden.

In Leeuwarden is begin juli een werkgroep tot stand gekomen die de oprichting van een gemeenschap van de HJG ter plaatse zal voorbereiden.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Kampen.

De HJB houdt van 20 tot 30 juli te Sluis een zomerkamp. De deelnemers zullen in Rotterdam bij elkaar komen en in groepjes naar Zierikzee fietsen. Daar wordt overnacht en de volgende dag gaat de tocht per pont en fiets verder. Vanuit Sluis zullen uitstapjes worden gemaakt naar Gent en Brugge.

Van 2 tot 27 augustus is er nog een kamp op Texel. De leden (van 15 tot 20 jaar) leiden de kampen zelf. Er is een oudere "mentor", die een oogje in het zeil houdt.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

Naamsverandering.

In de rustperiode die de SVHG-activiteiten tot september hebben zal een ontwerp voor vernieuwing van de statuten worden opgemaakt. De naam van de vereniging zal daarna gewijzigd worden in: Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag "Socrates".

Eerstejaarslezingen.

De afdelingen openen het jaar weer met hun eerstejaarslezingen in oktober; in Leiden nog gevolgd door twee weken waarin aanstaande leden iedere avond met een vorm van SVHG-bezigheid kunnen kennismaken. Op de lezing in Delft, 4 oktober, zal Prof. Dr.T.T. ten Have de vraag: "Is het Humanisme een minderwaardige levensbeschouwing?" beantwoorden. Ook in Rotterdam wordt half oktober met een lezing door Dr. V.W.D. Schenk de kennis-making met de SVHG opengesteld.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Opening nieuw Vormingscentrum te Driebergen.

In het vorige nummer hebben we al vermeld dat het nieuwe Vormingscentrum te Driebergen op 13 juni werd geopend. Thans kunnen we daarover

nog enige bijzonderheden vermelden.

De openingsrede werd uitgesproken door de waarnemend voorzitter, Dr. C. van der Waerden. Spreker herdacht de overleden voorzitter, Evert Vermeer en sprak een bijzonder woord van welkom tot diens weduwe, Mevrouw J. Vermeer-van Doesburg, die de opening bijwoonde.

Vervolgens hield Dr. H. Bonger een rede over Coornhert, naar wie het nieuwe centrum is genoemd.

De Directeur van het vormingscentrum, de Heer Lips hield tenslotte een inleiding, waarin hij zijn erkentelijkheid ervoor uitsprak, dat het Humanistisch Verbond zolang zijn conferentie-oord aan het Vormingscentrum ter beschikking heeft gesteld voor het houden van vormingsbijeenkomsten. De Heer Lips deelde mee, dat in 1960 ongeveer 2000 cursisten worden verwacht. De Heer Lips maakte van deze gelegenheid gebruik, er nog even op te wijzen, dat men de behoefte aan geestelijke verzorging niet kan bepalen door na te gaan of erom gevraagd wordt. De behoefte blijkt pas, wanneer in de praktijk mogelijkheden geboden worden.

Onder het bevestigend geknik van de legerpredikant en de aalmoezenier die bij de opening aanwezig waren, zei de Heer Lips, dat drie dagen voor een vormingsbijeenkomst veel te kort is en dat zo'n bijeenkomst eigenlijk een week zou moeten duren.

Jaarverslag Thuisfront.

Voor de Stichting Humanistisch Thuisfront en de Stichting Militaire Tehuizen was 1959 in velerlei opzicht een jaar van groei, zo lezen wij in het jaarverslag. Aan de drie tehuizen kon een vierde worden toegevoegd, het aantal bezoekers nam toe en de vormingsbijeenkomsten in "De Ark" werden door meer militairen bezocht dan in enig voorafgaand jaar. De kosten stegen, maar daar eerder genomen initiatieven vruchten begonnen af te werpen, namen ook de inkomsten toe.

In het slotwoord wordt herinnerd aan de verschijning van het anti-revolutionaire rapport "Humanistische geestelijke verzorging", dat op discriminatie aandrong; daartegenover wordt met genoegen geconstateerd dat talloze vertegenwoordigers van velerlei politieke schakering ertoe bijdroegen dat de beide stichtingen bij de verdelende rechtvaardigheid niet over het hoofd werden gezien.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

"Vernieuwing".

In het juni/julinummer van "Vernieuwing", het orgaan van de H.W.G., wijdt K. Timmerman een gevoelvol artikel aan Evert Vermeer, oud H.B.-lid van de H.W.G.

George Lagrange schreef voor dit nummer een artikel dat een inzicht geeft van de krachten, die de Vijfde Republiek van De Gaulle aan de rand van de afgrond brachten.

Henri Sandberg verklaarde in een uitvoerig artikel de moeilijkheden die in de Labour Party heersen.

Voorts bevat "Vernieuwing" de rijk gedocumenteerde radiorede van Drs. Anne Vermeer "Tekorten ondanks overvloed".

Meyer de Vries gaf een boekbespreking van het werk van Dr. S.W. Couwenberg "De strijd tussen progressiviteit en conservatisme" en zijn veel gelezen rubriek "Dingen van de dag" bevat weer tal van wetenswaardigheden.

Ledental.

Sinds het begin van de abonné-actie werden 270 nieuwe lezers ingeschreven, terwijl het ledental van de H.W.G. stevig in opmars is naar de 6.000.

-o-

RADIO-LEZINGEN

Lezingen in de maanden juli en augustus voor de VARA.

24 juli :	C. van Rijsinge	"Eerbied voor de mens".
31 juli :	H.G. Cannegieter	"Humanistische lectuur".
7 aug. :	Dr. H. Jansen	"Verloren kansen".
14 aug. :	Chr. Hennekes	"Zo varen de schepjes voorbij".

Lezing voor de AVRO.

2 aug. :	Ir. Ernst Hijmans	"Menselijke verbruiksverantwoordelijkheid in de welvaartsstaat".

-o-

HUMANISTISCHE LITERATUUR

Verschenen is het tweede nummer van dit jaar van "Rekenschap", drie-maandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur, een uitgave van de Humanistische Stichting Socrates.

Inhoud:

Pierre H. Dubois	-	"De actualiteit van de Max Havelaar".
Kwee Swan Liat	-	"De gewone mens".
V.W.D. Schenk	-	"Als niet-jurist over straf en vergelding".
H.J. Blackham	-	"Rassenverdraagzaamheid in Engeland".
Boekbespreking.		
Uit de tijdschriften.		
Internationale kroniek.		

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

THE HUMANIST (USA)

May-June 1960
No. 3

Humanist of the year
Retracing the liberal tradition
The rediscovery of mind
An objective basis for ethics
Existentialism and the
Humanist's choice

Leo Szilard
Edwin T. Buchrer
Joseph H. Rush
Alfred E. Kuenzli
John King-Farlow

THE HUMANIST (ENGLAND)

July 1960

The religion of Thomas Paine
The strange lore of angels
Babouc in wonderland
The future of man
A Scottish humanist
Experiments in brain washing
New light on reformation
Did Teilhard forget satan?

Ronal Fletcher
Gustav Davidson
Charles S. Blinerman
A.D. Cohen
E. Rob
F.H. George
John Lewis
John R. Nicholson

THE RADICAL HUMANIST (INDIA)

Vol.XXIV No.18

May 1st 1960

Asia's agrarian problem

Vol.XXIV No.19

May 8th 1960

The crisis of democracy I
The educative aspect of child
welfare

W. Klatt

R.S. Yadava

R.B. Sen

Vol.XXIV No.20

May 15th 1960

Afro-Asian Convention in New Delhi
The crisis of democracy II
The life of Negroes in their own
continent

G.L. Jain

R.S. Yadava

Kobi Baako

Vol.XXIV No.21

May 22nd 1960

The crisis of democracy III
Albert Camus
The mixed potion of Swatantra
Humanist aspect of basic democracies
Lost illusions

R.S. Yadava

Sibnarayan Ray

Suyash Chandra Malik

Syed Amir Nawab

Raymond Aron

THE ETHICAL OUTLOOK (USA)

July-August
1960

Faith for tomorrow
Public consensus
Cancer and Conscience
Bertrand Russell's view of religion
When the Aliens left
The Maryland pacifist Vigil
Minority report on White House
conferences
A possible mathematical concept
of God

M. Ies Spetter

A.A. Berle, Jr.

Elise Jerard

Narsingh Narain

Ernest L. Meyer

Rita Solow

James F. Hornback

Don W. Pittman

THE MONTHLY RECORD(ENGLAND)

Vol. 65 No.6

June 1960

The establishment
The phenomenon of man
George Gissing
The ethics of urban development

Archibald Robertson

Dr. W.E. Swinton

Richard Clements

F.H.A. Micklewright

DIE FREIGEISTIGE AKTION(DEUTSCHLAND) Jahrgang 4 No.6
Juni 1960

Johann Gottfried Seume
Der Zufall
Helfer der Menschheit, Magnus Hirschfeld
Christlicher Antisemitismus
Theorie und Praxis

Walter Uhle
Dr. George Pick
W. Baranowsky
Heinz Wewer
Dr. Karl Becker

Jahrgang 4 No.7
Juli 1960

T.H. Huxley
Universität und Christ
Johann Gottfried Seume und die unbe-
w ltigte Vergangenheit
Darwin oder Nachtwey?
Zum Kampf um die Schule in Frankreich

Elisabeth Illig
Ernst Haenssler

Walter Uhle
E. Jacob
Dr. H. Stiefel

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

A m e r i k a.

De zaak Caryll Chessman heeft ook in Amerika onder de humanisten veel beroering gewekt. In Los Angeles werd op 18 maart een protestvergadering gehouden, georganiseerd door verschillende organisaties, waaronder ook de American Humanist Association. Een van de leidende figuren van de A.H.A., Mr Herbert T. Rosenfeld, was voorzitter.

Een andere vooraanstaande humanist, Dr. Harry Ilmer Barnes, uit Californië, een socioloog, heeft in een brief aan de hoofdredacteur van het blad San Francisco News-Call Bulletin uiteengezet waarom hij zulke grote bezwaren had tegen de executie van Chessman.

I n d i a.

De humanisten in India hebben de laatste tijd nogal wat bezoek gehad van Amerikaanse humanisten, met als gevolg dat de Amerikaanse humanisten de Indiase Humanistische Beweging meer dan vroeger financieel gaan steunen. Men is in India nu eenmaal arm. De abonnementsgelden van het blad The Radical Humanist zijn vrijwel de enige inkomsten. Dit blad verschijnt in het Engels maar wordt in verschillende talen vertaald en werkt als een snecuv-bal systeem. Met al hun armoede hebben de Indiase humanisten een groot voordeel; ze genieten de medewerking en het begrip van hun regering.

V e r e n i g d K o n i n k r i j k.

In het vorige nummer vertelden wij U, dat de Engelse humanisten zelf een radioraad hebben gevormd, waarin vele vooraanstaande personen uit de radio- en televisiewereld zitting hebben. Deze Raad dient de B.B.C. van advies. Het gevolg is geweest, dat het aantal humanistische uitzendingen is toegenomen. Zo sprak op 15 maart jl. Sir Julian Huxley voor het vrouwen-uurtje van de B.B.C. De tekst van deze lezing is te vinden in The Humanist van mei 1960.

Natuurlijk hebben velen zich tegen dit toenemen van het humanistische geluid verzet. In The Humanist van juli 1960 haalt Hector Hawton een toe-

spraak aan van Dr. J. Trevor Davis, voorzitter van de Congregational Union, die op een vergadering gesproken heeft van "intellectuele dieven, morele bandieten en geestelijke rovers", die met een onverdragelijke arrogantie ons misleide volk komen vertellen, dat zij weten hoe alles is begonnen en hoe alles zal eindigen, dat zij God niet nodig hebben en dat godsdienst pure fantasie is.

-o-

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.

Verslagen opening Vormingscentrum Thuisfront.

Voorzover ons bekend, hebben 10 dagbladen een verslag gegeven van de opening van het nieuwe Vormingscentrum van het Humanistisch Thuisfront.

Artikelen over het Humanisme. (Het Hollands Weekblad)

Het Hollands Weekblad van 25 mei 1960 bevat een artikel van de hand van R.A.V. van Haersolte, dat de titel draagt: "Humanist tegen wil en dank".

De schrijver begint met te betogen, dat de beginselverklaring van het Verbond een sterk negatief karakter heeft. "Zonder uit te gaan van openbaring" is ongetwijfeld negatief, maar bij nader inzien is volgens de schrijver ook de zinsnede "met een beroep op menselijke vermogens" negatief bepaald. De schrijver kan dit heel goed begrijpen. In een land en een tijd, waarin het Christendom een "heersend" karakter heeft, laat het dan een dubieuze heerschappij zijn, zet iedere anders gerichte denkwereld zich tegen dat Christendom af. Men verzet zich tegen het oude in oude termen.

De schrijver ontwikkelt verder de stelling, dat het met de "vanzelfsprekendheid" van het Christendom ook in ons land gedaan is. Het "heersend" karakter van de Christelijke kerk is een dubieuze zaak geworden, hoewel die kerk zichzelf nog wel als "heersend" beschouwt.

De Humanisten kunnen niet ontkomen aan organisatie waar het er om gaat in de Nederlandse maatschappij een eerlijk tegenwicht te vormen tegen christelijke invloeden. Maar het is goed te beseffen, dat een dergelijke organisatievorm (speciaal in de zuilen) aan de Humanisten door de tegenpartij is opgedrongen, aldus de schrijver.

Op zuiver geestelijk gebied gaat het echter heel anders. De Christenen zullen niet mogen eisen, dat de Humanist zich in zuiver christelijke termen definieert. Hier geldt, dat de ongelovige zal mogen zingen zoals hij gebekt is.

"Men mag, wil men de medemens verstaan, hem de eigen probleemstelling niet als een te beantwoorden, voor geen misverstand vatbare vraag opdringen, en minder nog hem beoordelen uit hetgeen misschien slechts een gelegenheds- of verlegenheidsantwoord is. Wie dit doet, projecteert in de evenmens het negatief van het eigen geloof. Zoals de eerste christenen hun duivelen projecteerden in de heidense afgodsbeelden", aldus de schrijver.

Ds. Landsman stelt vraag aan Humanistisch Verbond. (De Haagse Courant)

De Haagse Courant van 14 juni bevat het volgende artikel, dat wij in zijn geheel overnemen:

"

Scherpe vraag van dominee Landsman

"Wil Humanistisch Verbond betogen: niet bij de kerk horen is normaal?"

" Synode-secretaris en hoofdredacteur van "Hervormd Nederland",
"ds. F.H. Landsman, stelt in een hoofdredactioneel commentaar het
"Humanistisch Verbond 'n scherpe vraag, - zijn antwoord op het ad-
"vies van die zijde aan bepaalde kerkleden om "geen" te antwoorden
"op de bekende "kerkvraag" bij de volkstelling. Ds. Landsman schrijft:
""Onder het opschrift "geen telt ook mee" heeft het Humanistisch
"Verbond enige dagen voor de volkstelling in sommige delen van ons
"land huis aan huis een circulaire verspreid.

" Het Humanistisch Verbond wilde met deze circulaire voorlichting
"geven over de invulling van de vraag over kerkgenootschap of gods-
"dienstige gemeenschap. De bedoeling van het Humanistisch Verbond
"is duidelijk. Men wilde het percentage onkerkelijken zo hoog mogelijk
"opvoeren door mensen, die nog aarzelden of ze wel het woordje "geen"
"zouden invullen, een hart onder de riem te steken.

" U hebt belijdenis gedaan? U bent gedoopt? Dacht U, dat U, omdat
"de kerk U daarmee als tot haar behorend beschouwt, daaraan ver-
"bonden was? Het is helemaal niet beslissend! Als U, naar Uw huidige
"overtuiging beslist niet tot enig kerkgenootschap wilt behoren, vul
"dan rustig "geen" in. Dat is in 1960 volkomen normaal! We moeten,
"vervolgt ds. Landsman, naar aanleiding van deze circulaire enige
"opmerkingen maken.

" In de eerste plaats: wat het Humanistisch Verbond beweert is
"zuiver zakelijk gezien reeds onjuist. Wie lidmaat bijvoorbeeld van de
"Hervormde Kerk is, behóórt ook tot die Kerk, tenzij hij schriftelijk
"aan de Kerkeraad van de Hervormde gemeente, waartoe hij behoort, te
"kennen heeft gegeven uit de kerkelijke gemeenschap te willen treden.
"Wie deze beslissing nog niet heeft genomen, doet er onjuist aan bij
"gelegenheid van een volkstelling "geen" in te vullen.

" Ten tweede, zo vraagt ds. Landsman, acht het Humanistisch Verbond
"het werkelijk zijn taak met nadruk er op te wijzen, dat het in 1960
"een volkomen normale zaak geacht wordt niet tot een kerk te behoren?
"Wie achten dit een volkomen normale zaak? Het Humanistisch Verbond?
"We hadden voor we deze circulaire lazen altijd van de Humanistische
"voormannen begrepen, dat ze in het Humanistisch Verbond wilden pro-
"beren een geestelijk centrum te geven aan de humanisten, die geen
"deel hebben aan het christelijk geloof. Niet dat het eigenlijk hun
"bedoeling zou zijn de opvatting in het Nederlandse volk te verbreiden
"dat het normaal is, neen, zelfs volkomen normaal, niet tot een kerk
"te behoren. Ook als U "geen" antwoordt telt U mee! Wat wordt daar-
"mede bedoeld door het Humanistisch Verbond? Wat is de positieve zin
"van het negatieve "geen"?

" Hoe dit ook zij, het moest ons van het hart dat we het betreuren,
"dat het Humanistisch Verbond meende, deze circulaire te moeten ver-
"spreiden. We kunnen ons moeilijk voorstellen dat ze het Humanistisch
"Verbond ten goede is gekomen, zo concludeert ds. Landsman."

Ds. Ruitenbergh over houding Humanistisch Verbond bij Volkstelling. (Het Vrije Volk)

In Het Vrije Volk van 11 juni jl. schrijft ds. L.H. Ruitenbergh over de
volkstelling en over wat de Humanisten te zeggen hadden over de vraag naar
de godsdienst. Wij nemen de laatste helft van dit artikel hier voor U over:

" Om het heel kras te zeggen: men kan erkennen tot een kerkgenoot-
"schap te behoren, zonder deel te hebben aan enige activiteit. Wij zijn
"in Nederland, door al die vele kerken - enig in Europa - sterk ge-

"neigd op de vrijwilligheid bij de keuze de klemtoon te leggen. En "wij vergeten daarbij, dat de Kerk iets anders is dan een vereniging. "Men behoort bij een kerk door geboorte. Zoals men door geboorte "tot een volk behoort. Men komt - ook al emigreert men - nooit los "van het land van zijn geboorte. Zo komt men ook nooit los van de "kerk zijner geboorte, ook al keert men deze bewust de rug toe. Want "het "behoren tot een kerkgenootschap" is voor zeer velen een wijze "van staan in de wereld, van kijk op de toekomst, van zede. Ik be- "hoor b.v. tot het hervormde volk en ik merk dat dagelijks aan mijn "gedragingen.

" Er zijn duizenden, wie de geloofsvoorstellingen van een kerk "weinig meer zeggen of die zelfs centrale dogma's afwijzen en die "toch typisch reageren als b.v. een rooms-katholiek, een gerefor- "meerde of een remonstrant. Men kan dat heel goed in een ontkerstend "land als Frankrijk merken, waar hooguit 10% van de bevolking prak- "tiserend rooms-katholiek is. Maar toch is Frankrijk een rooms-katho- "liek land.

" Men zal begrijpen waarom ik dit alles nu schrijf en niet veertien "dagen eerder. Het zou immers net geweest zijn, alsof ik aarzelenden "zou hebben willen bewegen iets te doen, wat ze eigenlijk niet ver- "antwoord achten. Men moest eerlijk antwoorden. Maar wie zich bewust "is b.v. N.H. te zijn, omdat hij door zijn ouders gedoopt is, is eerlijk "geweest als hij dat invulde, ook al gaat hij nooit naar de kerk.

" De kerken hebben er natuurlijk niets aan, als mensen tegen hun "geweten in, eenvoudig omdat men meent dat het zo hoort, een kerkge- "nootschap invullen, ook als men dat bewust de rug toe heeft gekeerd. "Daarom is van de zijde der kerken ook weinig gedaan om duidelijk te "maken, hoe naar haar opvatting deze vraag beantwoord diende te wor- "den.

" Het Humanistisch Verbond heeft dat wel gedaan. Dat was zijn goed "recht. Al laadt het daarmee de verdenking op zich, dat de mensen, "die "geen" invullen, hem nader staan dan wie tot een kerkgenootschap "behoren. Zo iets lijkt mij meer in de traditie van de 19de-eeuwse "vrijdenkersbeweging te liggen, die het kerkendom bestrijdt dan in die "van het moderne humanisme, dat zich zorgen maakt over het nihilisme.

" Ziehier dus enige overwegingen achteraf. Het wachten is nu op de "resultaten over twee jaar."

Het Humanisme in opmars. (De Nieuwe Drentse Courant)

De Nieuwe Drentse Courant te Assen van 8 juni 1960 heeft een redactio- neel artikel onder de kop: "Het Humanisme in opmars". Als aanleiding voor dit artikel geldt eveneens het commentaar van Humanistische zijde op de vraag naar de godsdienst bij de volkstelling. Wij nemen het laatste gedeelte van dit artikel voor U over:

" Het humanisme is daardoor antichristelijk, het komt op uit de "oerzonde van de menselijke hoogmoed en het dient, als alle symptomen "van die oerzonde, te worden bestreden waar ook maar mogelijk.

" In het kader van deze gedachtengang wordt het begrijpelijk, wanneer "bijvoorbeeld vertegenwoordigers van christelijke partijen in een volks- "vertegenwoordiging zich schrap zetten zodra wordt gepoogd een typisch- "humanistische eis ingewilligd te krijgen. Wanneer die vertegenwoordi-

"gers van christelijke partijen daartegen protesteren, maken zij geen
"inbreuk op de democratische rechten, die iedere levensbeschouwing
"in een samenleving behoort te hebben, maar geven zij gevolg aan een
"roeping van hogere orde, die hun gebiedt het kwaad te bestrijden.
"Evenmin als de misdadiger op grond van beschouwingen over de demo-
"cratie ruimte mag worden gegeven om zijn praktijken uit te oefenen,
"evenmin mag ook een vrije propaganda van anti-christelijke gedachten
"worden getolereerd.

" Een bestrijding als boven omschreven mag echter niet de enige
"tegen-activiteit zijn. Wanneer de strijd tegen het humanisme opgaat
"in het versperren van de "uitvalswegen", wordt het zeker op den
"duur, een kansloze strijd. Naast de strategie, die beoogt de verbrei-
"ding van een aanwezig kwaad tot het uiterste te beperken, is de aan-
"val op de bron van dit kwaad belangrijker en doeltreffender. En deze
"aanval kan zich niet in de kring van de volksvertegenwoordiging of
"de overheid voltrekken, doch zij behoort overal-in-de-samenleving te
"worden opgezet. Prof. Dr. G.C. Brillenburg Wurth heeft er eens op
"gewezen, dat de opkomst van het Humanisme in zijn moderne verschij-
"ningsvormen de kerk en de christen voor vragen stelt. Vooral deze
"vragen: "Wat dunkt U van de mens?" en "Wat doet gij voor de mens?".
"Die vragen zijn vanuit het Woord van God duidelijk beantwoord en de
"genoemde hoogleraar zegt dan ook, dat wij "als christenen tegenover
"het Humanisme alleen sterk staan, als wij weten waar te maken, dat
"de echte humaniteit niet bij het Humanisme, maar alleen bij het Evan-
"gelie veilig is". Tot dat waarmaken, dagelijks en praktisch en voort-
"durend, roept ons het verschijnsel van de verhevigde humanistische
"activiteit."

-o-

De Nieuwe Limburger over Humanitas en Humanisme.

In De Nieuwe Limburger van 11 juni 1960 kan men een stuk proza vinden onder de kop: "Levensbeschouwing op grond van gods ontkenning". Buitenkerkelijk Humanitas bergt in zich propaganda voor godloosheid. Van dit zeer lange stuk nemen wij het volgende voor U over:

" Humanitas telt ruim 10.000 leden, verspreid over bijna zeventig
"afdelingen door het gehele land, waarvan een tiental in Brabant
"en Limburg.

" Het is duidelijk, dat het politieke Humanistische Verbond, waarbij
"iedereen zich kan aansluiten, in Humanitas een "onverdachte" wervings-
"kracht bezit, welke, zo zij niet leidt tot het inschrijven van nieuwe
"leden, in ieder geval een prachtige gelegenheid biedt tot het uit-
"dragen van de humanistische idee, de humanistische ideologie.

" In het bijzonder de protestants-christelijke bevolkingsgroep heeft
"zich verzet tegen dat gedeelte in boven geciteerde statuten, waarin
"ook belangstelling gevraagd wordt voor de vrijzinnig-christelijke
"groepering. Het ongodsdienstige humanisme komt hier namelijk effectief
"in contact met de christelijke bevolkingsgroep via een organisatie,
"welke door haar activiteit zeer goed in staat geacht moet worden om
"mensen, die potentieel buitenkerkelijk genoemd kunnen worden, in de
"godloze humanistische levensrichting te stuwen.

" Dit gevaar is een realiteit, zelfs als dit gevaar gedeeltelijk zou
"moeten worden toegeschreven aan een zekere angst van de zijde der gods-

"dienstigen, die zich vandaag aan de dag bezinnen omtrent de
"vraag, op welke manier het hellende vlak der ontkerkelijking
"kan worden recht getrokken.

" Humanitas gaat hier metterdaad namens het Humanistisch Ver-
"bond haar "buitenkerkelijk boekje" te buiten en er zijn ons in
"Limburg gevallen bekend, welke erop duiden, dat zij er niet voor
"terugschrikt ook in katholieke gezinnen gezinszorg te bedrijven.
"Als het moet zelfs kosteloos.

" Wanneer wij nu van "gevaar" spreken, dan bedoelen wij daarmede
"dat, complex van humanistische beïnvloedingen, welke de maat-
"schappelijke zorg van Humanitas doordeseemen en die volkomen in
"strijd zijn met de algemeen geldende christelijke en meer in het
"bijzonder met de katholieke opvattingen omtrent leven en welzijn.
"Er heersen in het Humanistisch Verbond en dus ook in Humanitas
"opvattingen over huwelijk en sexuele moraal, welke zeer sterk
"overeenkomen met die van de Ned. Vereniging voor Sexuele Hervor-
"ming. Tussen beide organisaties, die officieel geen enkele bin-
"ding hebben bestaat een zeer nauwe verwantschap, al was het al-
"leen maar hierom, dat bestuursleden van het Humanistisch Verbond
"terug te vinden zijn in de N.V.S.H. De praktijken van de N.V.S.H.
"vinden derhalve gemakkelijk weerklank bij een instelling als Huma-
"nitas, welke er zich dan ook niet voor schaamt die weerklank in
"de te bezoeken gezinnen een behoorlijke echo te geven.

" Juist, omdat Humanitas uit is op "gewone gezinnen" is de wor-
"king van de N.V.S.H.-injecties bijzonder destructief.

" Hier staat de gelovige wereld voor een essentieel heidense,
"onchristelijke en zelfs on-menselijke stroming, zoals W. Engelen
"het in zijn brochure over het Humanistisch Verbond noemt. Deze
"stroming heeft alle hogere beginselen van ware zedelijkheid los-
"gelaten en heeft alleen nog maar de willekeurige, individualis-
"tische norm van het direct grijpbare geluksgevoel als maatstaf
"genomen voor het al of niet goed handelen van de mens. Hier ook
"zit de pijn voor de gelovige mens, voor de katholiek in het bij-
"zonder, als het woord Humanitas valt in verband met de aanvraag
"voor een subsidie.

" Humanitas kan en mag men eenvoudig niet los zien van al die
"andere humanistische "vangarmen" welke er toch blijkbaar niet al-
"leen op uit zijn om de groep van buitenkerkelijken een geestelijk
"levensklimaat te bezorgen, zoals het Humanistisch Verbond laat
"verstaan, maar die toch een stuk werkelijke propaganda vertegen-
"woordigen en voeren om uit de macht van het getal munt te slaan
"ten koste van de organisaties op confessionele grondslag.

" Wij staan voor de werkelijkheid, dat het Humanistisch Verbond
"een verbond zonder Christus is, terwijl dit Humanistisch Verbond
"aanwijsbaar teert op de verworvenheden van het Christendom, ja,
"op de inzichten en het wasdom van dit Christendom. Terloops hebben
"wij elders in deze beschouwing het woord "angst" laten vallen en
"wij kunnen niet ontkomen aan de indruk, dat het inderdaad de angst
"van het godgelovige volksdeel is, welke haar verzet doet aanteken-
"nen tegen dit verbond zonder Christus.

" Die angst is gegroeid in de bezorgdheid om het heil van ALLE
"mensen: de eeuwige gelukzaligheid. Die bezorgdheid steeg naarmate
"de consolidatie van de ontkerstening zich aftekende in organisatie-

"verband. En die bezorgdheid werd nog gevoed door de wetenschap, "dat het humanisme van het Christendom blijkbaar niet werd gepre-
"dikt en gepraktiseerd op een wijze, waardoor een georganiseerde
"ontkerstening onmogelijk en overbodig gemaakt zou zijn. De reali-
"teit mede-schuldig te staan aan de theorie en de praktijk van een
"Gods-ontkenning is hard, maar te verdragen in het licht van Gods
"barmhartigheid, waarvan wij geen vermetel gebruik dienen te maken
"door het antwoord schuldig te blijven.

" Wij willen hierover een volgende keer wat meer zeggen."

-o-

Ds. Koerselman over Humanisme. (Rijn en Gouwe)

Ds. Koerselman sprak in Koudkerk aan de Rijn over het Humanisme.
Rijn en Gouwe van 3 juni gaf het volgende verslagje:

" Ds. Koerselman heeft in de laatste bijeenkomst van de Jonge
"Kerk gesproken over het humanisme. Naar aanleiding van Galaten 16
"belichtte hij verschillende facetten van deze zeer oude levens-
"overtuiging.

" Het is ontleend aan het Griekse denken. Reeds ten tijde van
"Jezus' omwandeling op aarde was een vorm van religieus humanisme
"te vinden bij de Sudaceeën. Ook in de hedendaagse kerk steekt de
"humanistische gedachte steeds weer de kop op. Binnen het humanisme
"wordt steeds gezocht hoe de wereld kan worden verbeterd. Wat stelt
"de kerk tegenover deze totaliteit? Openbaringen leert ons, aldus
"Ds. Koerselman, dat de mens zondig is en verlost dient te worden.
"Het Christendom stelt het doel buiten zichzelf, namelijk de ver-
"wachting van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Onze houding
"moet een afspiegeling zijn van het humane van Christus.

" Na deze inleiding volgde een levendige gedachtenwisseling."

-o-

Humanistische Rubriek in het Rotterdamse Parool.

Het Rotterdams Parool behoort tot de bladen van De Nieuwe Pers die
een Humanistische rubriek hebben ingevoerd, onder de titel: "De Humanist
in de Wereld".

In Het Rotterdams Parool van 28 juni vindt men in deze rubriek een
samenvatting van de brochure van Dr. J.P. van Praag: "Praktische arbeid
en levensovertuiging", verder mededelingen over de torenflat voor bejaar-
den van Humanitas te Beverwijk en over de Zomerschool, welke door de Huma-
nistische Stichting Socrates te Amersfoort wordt gehouden. Verder nog iets
over de oprichting van een Humanistisch Verbond in Denemarken en de aan-
sluiting van de Bund Freireligiöser Gemeinden bij de I.H.E.U.

=====